

Gruzja na drodze do ruchu bezwizowego (N° 1)

Autor:

JAKUB BENEDYCZAK

Fundacja im. Stefana Batorego

Podczas Szczytu Partnerstwa Wschodniego w Rydze (21-22 maja) prawdopodobnie zapadnie decyzja o tym, od kiedy obywatele Gruzji będą mogli podróżować do UE bez wiz. Dlatego też, każdego miesiąca, aż do szczytu w Rydze, Fundacja im. Stefana Batorego zamierza publikować krótkie podsumowanie wysiłków, jakie podejmuje ten kraj na drodze do ruchu bezwizowego z UE.

W ostatnich miesiącach o możliwości wprowadzenia ruchu bezwizowego dla Gruzji mówili: gruziński premier Irakli Garibaszwili („Gruzja musi osiągnąć konkretny rezultat podczas Szczytu Partnerstwa Wschodniego w Rydze”)¹, gruziński minister ds. europejskiej integracji i struktur Euroatlantyckich Aleksy Petriaszwili oraz łotewski Minister Spraw Zagranicznych Edgars Rinkēvičs (na swoim twitterowym profilu).

UE w lutym 2010 r. rozpoczęła dialog wizowy z Gruzją. Jego ostatecznym celem jest zniesienie wiz dla obywateli Gruzji. Podstawowym instrumentem jest tzw. Plan na Rzecz Liberalizacji Wizowej (PRLW). Dokument ten przedstawia około 60 reform, jakie musi przeprowadzić Gruzja w dwóch fazach: legislacji i implementacji. Reformy podzielono na 4 bloki:

1. Bezpieczeństwo dokumentów (włączając biometrię),
2. Nielegalna migracja (zarządzanie migracją, polityka wobec azylantów),
3. Bezpieczeństwo i porządek publiczny (zwalczanie przestępczości zorganizowanej, terroryzm, korupcja, egzekwowanie prawa, ochrona danych osobowych),
4. Relacje zewnętrzne i prawa podstawowe.

W 2014 r. gruzińskie władze i administracja podjęły znaczący wysiłek dla realizacji pierwszej fazy PRLW. Ale już wcześniej przeprowadzono wiele niezbędnych reform. W przeciwieństwie do Ukrainy, wydawanie paszportów biometrycznych zaczęto już w kwietniu 2010 r. System rejestracji danych biometrycznych został odpowiednio opracowany i zoperacjonalizowany we wszystkich terenowych oddziałach Agencji Rozwoju Usług Publicznych. Obecnie koszt paszportu biometrycznego wynosi 50 lari (22 euro). Należy przy tym pamiętać, że wydawanie paszportów biometrycznych stanowi warunek *sine qua non* dla reżimu bezwizowego, ponieważ tylko ich posiadacze mogą przekroczyć granicę UE bez wizy. Pozostali nadal będą skazani na wjazd do Unii wyłącznie na jej podstawie.

¹ <http://www.unian.info/world/1030684-georgia-hopes-for-deal-on-visa-free-regime-with-eu-at-riga-summit.html>.

W ostatnich latach nastąpił znaczny postęp w polityce antykorupcyjnej. W kwietniu 2014 weszły w życie poprawki do prawa o Konflikcie interesów i korupcji w służbie publicznej, dzięki którym stworzono specjalne warunki i ochronę tzw. sygnalistów, czyli osób zgłaszających przypadki korupcji. Ponadto, Międzyagencyjna Antykorupcyjna Rada Koordynacyjna powołała Grupę Roboczą odpowiedzialną za implementację rekomendacji Grupy Państw Przeciwko Korupcji (GRECO) i Konwencji Narodów Zjednoczonych Przeciwko Korupcji, dotyczących finansowania partii politycznych. W tej chwili rekomendacje są analizowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Jednym z największych osiągnięć gruzińskiego parlamentu (choć niezwykle niepopularnym) było uchwalenie 2 maja 2014 prawa o Eliminacji wszelkich form dyskryminacji głosami 115 do 0. Ustawa przewiduje wprowadzenie mechanizmów przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na rasę, kolor skóry, język, płeć, wiek, obywatelstwo, tożsamość rodzinną, urodzenie, miejsce zamieszkania, posiadane nieruchomości, status społeczny, religię, przynależność etniczną, zawód, status rodzinny, stan zdrowia, niepełnosprawność, przekonania polityczne, orientację seksualną, tożsamość płciową, i „inne powody”. Prawo zostało wprowadzone pomimo nieprzychylnego stanowiska społeczeństwa Gruzjińskiego Kościoła Prawosławnego. 28 kwietnia 2014 Patriarchat wezwał Parlament do nieuchwalania prawa antydyskryminacyjnego². Natomiast po jego uchwaleniu, wyraźnie wyraził swój sprzeciw³.

Dzięki pomocy przedstawicieli UE, Programu Rozwojowego Narodów Zjednoczonych i Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców przygotowana została nowa Narodowa Strategia Praw Człowieka na lata 2014–2020 i towarzyszący jej Plan Realizacji. Parlament zatwierdził obydwa dokumenty, kolejno w lutym i kwietniu 2014 r. Zarówno strategia, jak i plan skupiają się na fizycznej i osobistej wolności, prawach politycznych i społeczno-gospodarczych.

W czerwcu 2014 r. prezydent Giorgi Margwelaszwili wydał dekret W sprawie zasad regulujących wydawanie azylu dla cudzoziemców w Gruzji. Poprawki do dekretu, w którym przewidziano wydawanie tymczasowych dokumentów tożsamości dla azylantów weszły w życie 20 września ubiegłego roku.

W sierpniu 2014 r. Parlament uchwalił wiele istotnych poprawek do prawa o Ochronie Danych Osobowych oraz kilka dodatkowych ustaw, rozszerzając zakres obowiązków Inspektora Danych Osobowych w zakresie przetwarzania danych policyjnych, nadzoru prywatnego sektora. Wzmocniono także jego niezależność oraz wydzielono na ten cel w państwowym budżecie oddzielną linię finansowania. Wyzwaniem w przyszłości będzie wydzielenie dodatkowych zasobów finansowych i ludzkich na działanie Inspektoratu.

Bardzo szybki postęp w realizacji PRLW (zaledwie rok po otrzymaniu dokumentu) spowodował, że 29 października 2014 r. Komisja Europejska ogłosiła, iż wymagania pierwszej fazy zostały zrealizowane. Dlatego też Komisja zarekomendowała rozpoczęcie drugiej fazy PRLW, tj. implementacji⁴. Jej zakończenie pozwoli UE na podjęcie decyzji o przyznaniu Gruzji ruchu bezwizowego.

Jeszcze w tym samym miesiącu rząd gruziński przeprowadził reformy związane z ochroną danych osobowych. Bazę skradzionych i zagubionych dokumentów zintegrowano z systemem informatycznym Ministerstwa Spraw Zagranicznych, dzięki czemu stała się ona dostępna dla punktów kontroli granicznych. Integralność i bezpieczeństwo procesu personalizacji i dystrybucji danych osobowych osiągnęły wysoki standard. Nie zanotowano również żadnych przypadków korupcji; między innymi za sprawą regularnych raportów dotyczących skradzionych i zagubionych paszportów wysyłanych przez Gruzję do Bazy Interpolu Skradzionych i Zagubionych Paszportów.

Jedną z najistotniejszych kwestii, połączonych z sytuacją we wschodniej Ukrainie, jest przyszłość linii oddzielającej Gruzję z Abchazją i Osetią Południową oraz poruszanie się cywilów w obydwu kierunkach. Dlatego w marcu opublikujemy podsumowanie dotyczące tej kwestii.

² <http://humanrightshouse.org/Articles/20133.html>.

³ Tamże.

⁴ Second Progress Report on the implementation by Georgia of the Action Plan on Visa Liberalisation, Brussels, 29.10.2014.COM (2014) 681 final.